

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/41/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1018200540
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Matulník
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:1018200540.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., LL.M. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: R. S., narodený XX. U. XXXX, bytom Q. XXXX/X, C., právne zastúpený: Prosman a Pavlovič advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Hlavná 31, Trnava, IČO: 36 865 281, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, IČO: 30 807 484, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č.: 33519-2/2018-BA zo dňa 15. februára 2018, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Správneho súdu v Bratislave č. k. BA-7Sa/35/2018-95 zo dňa 17. januára 2024, takto

rozhodol:

- Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť zamietla.
- Žalobcovi sa priznáva voči žalovanému nárok na náhradu 100% trov kasačného konania.

odôvodnenie:

I. Rozhodnutie správneho súdu a priebeh administratívneho konania

1. Správny súd v Bratislave (ďalej len „správny súd“) napadnutým rozsudkom č. k. BA-7Sa/35/2018-95 zo dňa 17. januára 2024 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c) a e) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovaného č. 33519-2/2018-BA zo dňa 15. februára 2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ako aj rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. 19276-15/2017BAM zo dňa 7. októbra 2017 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

2. Žalovaný preskúmaným rozhodnutím podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) v celom rozsahu zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie. Prvostupňovým rozhodnutím prvostupňový správny orgán s odkazom na ustanovenie § 85 zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodol, že žalobca, ktorý bol uznaný za dočasne práceneschopného odo dňa 17. decembra 2015, nemá nárok na úrazový príplatok v dôsledku úrazu zo dňa 17. decembra 2015. Prvostupňový správny orgán v podstatnom svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že (i) žalobca si dňa 18. januára 2016 uplatnil nárok na úrazový príplatok z dôvodu pracovného úrazu, ku ktorému došlo dňa 17. decembra 2015, pričom zamestnávateľom žalobcu zodpovedným za pracovný úraz mala byť spoločnosť Karpatia Slovakia, s.r.o. (ďalej len „zamestnávateľ“); (ii) prvostupňový správny orgán opakovane dopytoval zamestnávateľa (dňa 10. februára 2016, 15. marca 2016, 13. apríla 2016, 30. augusta 2016 a 25. januára 2017) na predloženie dokladov týkajúcich sa pracovného úrazu (Oznámenie poistnej udalosti a Záznam o registrovanom pracovnom úraze); (iii) všetky zásielky adresované zamestnávateľovi však boli vrátené z dôvodu ich neprevzatia v odbernej lehote, resp. z dôvodu, že ich adresát bol neznámy; (iv) z

dôvodu vyššie opísanej nečinnosti zamestnávateľa vyzval prvostupňový správny orgán žalobcu, aby tento podal určovaciu žalobu na civilný súd (za účelom určenia, či išlo o pracovný úraz); (v) žalobca oznámil prvostupňovému správne mu orgánu, že určovaciu žalobu na súd nepodá a vyzval ho na doplnenie ďalšieho dokazovania; (vi) následne sa prvostupňový správny orgán pokúsil kontaktovať (resp. zabezpečiť kontakt na) zamestnávateľa prostredníctvom Inšpektorátu práce Bratislava, Daňového úradu Bratislava a obchodného registra. Z vyššie uvedeného prvostupňový správny orgán vyvodil, že pre rozhodnutie o nároku na úrazovú dávku je nevyhnutné jednoznačne preukázať základ nároku, t. j. existenciu pracovného úrazu, pracovnoprávny vzťah zamestnanca a zároveň samotnú zodpovednosť zamestnávateľa za pracovný úraz. V prípade, ak nie je preukázaná zodpovednosť zamestnávateľa za pracovný úraz, alebo pracovný úraz nie je posúdený ako pracovný, Sociálna poisťovňa nárok na dávku úrazového poistenia neprizná. S ohľadom na uvedené prvostupňový správny orgán uzavrel, že žalobca nepreukázal, že v stanovenej lehote podal na civilný súd určovaciu žalobu a svoje tvrdenia o vzniku pracovného úrazu teda nepreukázal žiadnymi relevantnými dôkazmi, preto rozhodol tak, ako je uvedené vyššie.

3. O odvolaní žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu rozhodol žalovaný preskúmaným rozhodnutím tak, že odvolanie v celom rozsahu zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Žalovaný dospel k záveru, že prvostupňový správny orgán vec správne právne posúdil, keď dospel k názoru, že pokiaľ žalobca tvrdí, že úraz zo dňa 17. decembra 2015 je pracovný úraz, pričom jeho tvrdenie nedeklaroval ani zamestnávateľ, keď nepredložil prvostupňovému správne mu orgánu doklady potrebné na oznámenie vzniku pracovného úrazu, jedine súd na základe určovacej žaloby môže záväzne rozhodnúť, či je predmetný úraz pracovný alebo nie. Podľa žalovaného preto prvostupňový správny orgán rozhodol v súlade so zákonom, keď uplatnený nárok na úrazový príplatok nepriznal, nakoľko žalobca si svoju dôkaznú povinnosť nesplnil, nijakým relevantným spôsobom nepreukázal, že úraz zo dňa 17. decembra 2015 je pracovným úrazom, a teda, že spĺňa podmienky na priznanie ním uplatneného nároku na úrazový príplatok a určovaciu žalobu vo veci podať odmietol.

4. Žalobca napadol preskúmané rozhodnutie správnu žalobou (ďalej len „správna žaloba“) doručenou Krajskému súdu v Bratislave dňa 17. apríla 2018. Žalobca sa správnu žalobou domáhal zrušenia preskúmaného rozhodnutia ako aj prvostupňového rozhodnutia a vrátenia veci prvostupňovému správne mu orgánu na ďalšie konanie. O správnej žalobe žalobcu rozhodol správny súd napadnutým rozsudkom tak, ako je uvedené v bode 1 vyššie. Správny súd napadnutý rozsudok v podstatnom odôvodnil tým, že (i) zadefinoval jadrovú otázku prejednávanej veci nasledovne: „Kľúčovým bolo teda zodpovedanie otázky, či Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava mala povinnosť sama rozhodnúť alebo posúdiť v rámci predbežnej otázky, či úraz žalobcu zo dňa 17. decembra 2015 bolo možné považovať za úraz pracovný a na základe ustálenia tejto skutočnosti následne rozhodnúť o nároku na úrazovú dávku.“ a následne túto otázku zodpovedal; (ii) ďalej uviedol, že pre zodpovedanie nastolenej otázky v kontexte žalobných bodov uvedených v správnej žalobe vychádzal z relevantných rozhodnutí kasačného súdu vydaných v obdobných veciach, ktoré aj s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 10. septembra 2014 sp. zn. I. ÚS 87/2014-43, predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax; poukázal pritom na rozsudky Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) sp. zn. 7Sžsk/26/2021 z 27. apríla 2022 a sp. zn. 7Sžsk/25/2021 z 21. septembra 2022, ktorých relevantnú časť citoval; (iii) vychádzajúc z uvedeného správny súd konštatoval, že „Žalovaná teda mala pravdu, pokiaľ argumentovala, že nemôže rozhodnúť, či úraz žalobcu zo dňa 17. decembra 2015 je úrazom pracovným, no mylila sa v závere, že nie je na účely rozhodnutia o žiadosti žalobcu povinná urobiť si o tejto skutočnosti úsudok sama. Inými slovami, Sociálna poisťovňa, ústredie, nemohla v rozhodnutí o nároku na úrazový príplatok samostatným výrokom autoritatívne určiť povahu úrazu žalobcu, avšak s touto skutočnosťou bola povinná sa vysporiadať postupom podľa § 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a teda posúdiť, či úraz možno považovať za pracovný alebo nie iba v rámci odôvodnenia predmetného rozhodnutia. Odpoveď mala poskytnúť jednoznačnú a nie preniesť zodpovednosť na žalobcu s konštatovaním, že odpoveď nepozná jeho vinou, pretože neinicioval jej zodpovedanie príslušným civilným súdom.“; (iv) správny súd následne uzavrel, že „Z konania žalovanej vyplýva, že v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia § 198 zákona č. 461/2003 Z. z. nepostupovala. Na jednej strane sa síce snaží navodiť dojem, že vykonala rozsiahle šetrenie za účelom zistenia skutočného stavu veci t. j., či úraz žalobcu možno považovať za pracovný, na druhej strane sa v skutočnosti obmedzila iba na snahy skontaktovať zamestnávateľa (a to aj cez rôzne orgány), či jej vie na predbežnú otázku poskytnúť jednoznačnú odpoveď. V tomto rozsahu sa preto správny súd plne stotožňuje s námietkami žalobcu, ktoré považuje za dôvodné.“

5. S ohľadom na uvedené, ako aj na ďalšie skutočnosti uvádzané v odôvodnení napadnutého rozsudku správneho súdu dospel tento k záveru, že rozhodnutie žalovaného, ako aj prvostupňové rozhodnutie je

potrebné zrušiť z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 191 písm. c) SSP týkajúceho sa povinnosti zaoberať sa predbežnými otázkami, ktoré sa vyskytnú v priebehu administratívneho konania. Keďže Sociálna poisťovňa k riešeniu predbežnej otázky pristupovala nesprávne, v domnienke, že nie je povinná sa ňou zaoberať, sa tento nesprávny postup odrazil aj v nedostatočne zistenom skutkovom stave, ktorý však tvorí až sekundárny dôvod na zrušenie napadnutého rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. e) SSP. Správny súd určil, aby správny orgán v novom konaní opätovne posúdil nárok žalobcu uplatnený z dôvodu úrazu zo dňa 17. decembra 2015, v rámci posudzovania ktorého sa primárne má zaoberať predbežnou otázkou, či úraz žalobcu zo dňa 17. decembra 2015 možno považovať za pracovný, a to v intenciách definície podľa ustanovenia § 8 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z.

6. O nároku na náhradu trov konania rozhodol správny súd postupom podľa § 175 ods. 1 SSP a s poukazom na výsledok konania podľa § 167 SSP, žalobcovi, ktorý mal plný úspech v konaní, priznal právo na ich náhradu v plnom rozsahu.

II. Kasačná sťažnosť a vyjadrenie k nej

7. Proti napadnutému rozsudku správneho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „sťažovateľ“) dňa 22. februára 2024 kasačnú sťažnosť, pričom ako dôvod kasačnej sťažnosti označil ustanovenie § 440 ods. 1 písm. g) SSP tvrdiac, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

8. Žalovaný v kasačnej sťažnosti uviedol, že správny súd sa snaží dosiahnuť rozhodnutie o veci, o ktorej správny orgán nie je oprávnený rozhodnúť. Na podporu svojho tvrdenia v kasačnej sťažnosti poukázal rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9Sžsk/99/2019 zo dňa 24. marca 2021, ktorého relevantnú časť citoval. Poukázal na názorovú nezrovnalosť a následný vývoj rozhodovacej praxe kasačného súdu, osobitne na rozsudok najvyššieho správneho súdu sp. zn. 7Sžsk/26/2021 zo dňa 27. apríla 2022. Žalovaný v podstatnom ďalej dôvodil, že (i) zákonodarca v paragrafe 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. koncipoval posudzovanie predbežnej otázky Sociálnou poisťovňou ako možnosť (a teda, ako jej právo, aby si o predbežnej právnej otázke urobila úsudok), nie je to však jej povinnosťou za každých okolností; (ii) žalovaný nesúhlasil so záverom správneho súdu vyjadreným v bode 36 napadnutého rozsudku, kde správny súd uviedol, že Sociálna poisťovňa nebola oprávnená preniesť zodpovednosť na žalobcu s konštatovaním, že odpoveď nepozná jeho vinou, pretože neinicioval zodpovedanie otázky príslušným civilným súdom. V tejto súvislosti žalovaný zdôraznil, že žalobca uniesol iba bremeno tvrdenia určitej skutočnosti, ale túto musí aj dokázať, teda musí uniesť aj bremeno dôkazu; (iii) následne žalovaný venoval priestor opisu a interpretácii nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 87/2014 - 43 zo dňa 10. septembra 2014; (iv) ďalej konštatoval, že Sociálna poisťovňa iba vyhodnocuje dôkazy jej predložené do konania, pričom na určenie, či predmetný úraz je pracovným, oprávnená nie je. Pokiaľ nastane spor medzi zamestnancom a zamestnávateľom, ide o pracovnoprávny spor, do ktorého Sociálna poisťovňa nie je oprávnená zasahovať formou posudzovania dôvodnosti liberácie zamestnávateľa, nakoľko ona nie je ani účastníkom takéhoto konania a ani nemá na tom právny záujem; (v) na záver žalovaný uviedol, že hoci je rozsudok najvyššieho správneho súdu sp. zn. 7Sžsk/26/2021 zo dňa 27. apríla 2022 rozsudkom novším ako rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžsk/99/2019 zo dňa 24. marca 2021, zastáva žalovaný názor, že novším rozsudkom nebola prelomená judikatúra najvyššieho súdu.

9. Vychádzajúc z vyššie uvedeného žalovaný žiadal, aby kasačný súd napadnutý rozsudok správneho súdu zrušil a vec vrátil správne súdu na ďalšie konanie.

10. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalovaného vyjadril podaním z 15. marca 2024, v ktorom v podstatnom uviedol, že (i) sa pridrižiava svojich doterajších podaní a právnej argumentácie; (ii) naďalej má za to, že žalovaný mal povinnosť sám rozhodnúť, resp. posúdiť v rámci predbežnej otázky, či úraz žalobcu zo dňa 17. decembra 2015 je možné kvalifikovať ako úraz pracovný; (iii) v celom rozsahu sa stotožnil s právnym názorom, ktorý vyjadril správny súd v napadnutom rozsudku; (iv) uviedol, že súhlasí s právnym názorom správneho súdu, že smerodajným je v prípade žalobcu aj nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 87/2014 - 43 zo dňa 10. septembra 2014; (v) následne poukázal na uznesenie najvyššieho správneho súdu sp. zn. 7Ssk/69/2022 zo dňa 6. februára 2024, ktorým došlo k postúpeniu veci veľkému senátu najvyššieho správneho súdu v kasačnej sťažnosti týkajúcej sa obdobnej právnej otázky, aká je riešená v prejednávanej veci; (vi) a citoval relevantnú časť tohto uznesenia. Vychádzajúc z uvedeného žalobca žiadal, aby kasačný súd napadnutý rozsudok potvrdil, keďže je kasačná sťažnosť žalovaného v celom rozsahu nedôvodná. Zároveň žiadal priznať nárok na náhradu trov konania. Ku svojmu vyjadreniu žalobca pripojil kópiu uznesenia najvyššieho správneho súdu sp. zn. 7Ssk/69/2022 zo dňa 6. februára 2024.

11. Vyjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti žalovaného bolo žalovanému doručené dňa 20. marca 2024 na vedomie.

III. Právne posúdenie veci kasačným súdom

12. Najvyšší správny súd konajúci prostredníctvom senátu podľa § 438 ods. 2 SSP, ako súd rozhodujúci o kasačnej sťažnosti [§ 11 písm. h) SSP], po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávneným subjektom (§ 442 ods. 1 SSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 443 ods. 1 SSP), na zákonom určenom mieste (§ 444 ods. 1 SSP), proti právoplatnému rozhodnutiu správneho súdu (§ 438 ods. 1 SSP) a je prípustná (§ 439 ods. 1 SSP), po oboznámení sa s obsahom a rozsahom kasačnej sťažnosti a po jej preskúmaní, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

13. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci je napadnutý rozsudok správneho súdu, ktorý postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c) a e) SSP zrušil preskúmané rozhodnutie, ako aj prvostupňové rozhodnutie a vec vrátil žalovanému na nové konanie. Prvostupňovým rozhodnutím (ktoré žalovaný preskúmaným rozhodnutím potvrdil) prvostupňový správny orgán s odkazom na ustanovenie § 85 zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodol, že žalobca, ktorý bol uznaný za dočasne práceneschopného odo dňa 17. decembra 2015, nemá nárok na úrazový príplatok v dôsledku úrazu zo dňa 17. decembra 2015. Správny orgán pritom vychádzal zo skutočnosti, že žalobca nepreukázal, že v stanovenej lehote podal na civilný súd určovaciu žalobu a svoje tvrdenia o vzniku pracovného úrazu nepreukázal žiadnymi inými relevantnými dôkazmi, čím z jeho strany nedošlo k preukázaniu existencie základu nároku, t. j. existencie pracovného úrazu, pracovnoprávneho vzťahu zamestnanca a zároveň samotnej zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz.

14. Právne posúdenie relevantné pre rozhodnutie danej veci [teda zodpovedanie jadrovej otázky, tak ako túto vymedzil správny súd - viď bod 4 sub (i) vyššie] bolo predmetom rozhodovania Veľkého senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „veľký senát“) vo veci vedenej pod sp. zn. 19SVs/3/2024 [na čo ostatne poukázal aj žalobca vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti - viď bod 10 sub (v) vyššie]. V uvedenej veci senát 7S najvyššieho správneho súdu (ďalej len „senát 7S“) predložil v súlade s § 22 ods. 1 písm. a) SSP a § 466 ods. 5 písm. a) SSP na prejednanie a rozhodnutie kasačnú sťažnosť veľkému senátu týkajúcu sa posúdenia otázky, či môže žalovaný ako predbežnú otázku posudzovať charakter úrazu na účely § 8 zákona č. 461/2003 Z. z. bez účasti zamestnávateľa a zároveň, aby veľký senát podľa § 466 ods. 5 písm. a) SSP rozhodol o kasačnej sťažnosti, ktorej hlavnú námietku tvorí práve uvedená právna otázka.

15. Veľký senát v úvode svojho rozhodnutia opísal rozdielnosť judikatórnej praxe (v bodoch 10-14 odôvodnenia). Vychádzajúc z uvedeného, veľký senát (ktorého právny názor je pre senáty najvyššieho správneho súdu podľa § 466 ods. 3 SSP záväzný) v predmetnej veci v podstatnom dôvodil, že „... okolnosť, že úraz sa považuje za pracovný podľa Zákonníka práce, sama osebe neznamena, že by sa musel považovať za pracovný úraz aj podľa § 8 zákona č. 461/2003 Z. z., pretože toto ustanovenie pri vymedzení pojmu pracovný úraz neodkazuje na pojem pracovného úrazu podľa Zákonníka práce. Podľa § 14 Zákonníka práce spory z pracovnoprávnych vzťahov síce rozhodujú sudy, to však znamená, že súd môže rozhodovať len o tom, či sa úraz považuje za pracovný na účely pracovnoprávnych predpisov. Pretože však pojem pracovného úrazu na účely zákona č. 461/2003 Z. z. nie je viazaný na to, či sa úraz považuje za pracovný podľa Zákonníka práce, a netýka sa len osôb, ktoré sú v pracovnoprávnych vzťahoch podľa Zákonníka práce, súd rozhodujúci v pracovnoprávnych sporoch na základe § 14 Zákonníka práce nemá právomoc rozhodovať o tom, či určitý úraz je pracovným úrazom na účely § 8 zákona č. 461/2003 Z. z. Táto otázka tak nie je predbežnou otázkou, ktorej posúdenie by patrilo do príslušnosti iného orgánu v zmysle § 198 ods. 1 cit. zák. V dôsledku toho ani rozhodnutie súdu, že určitý úraz je pracovný v zmysle Zákonníka práce, nemožno považovať za rozhodnutie o predbežnej otázke povahy tohto úrazu na účely § 8 zákona č. 461/2003 Z. z. Naopak, posudzovanie tejto otázky patrí len organizačným zložkám žalovanej, pretože ide výlučne o (predbežnú) otázku v rámci samotného zákona o sociálnom poistení. Samozrejme, definície v § 8 tohto zákona a v § 195 Zákonníka práce sú si vecne podobné, pretože charakteristiku pracovného úrazu viažu na podobné znaky (náhle poškodenie zdravia vonkajšími vplyvmi pri plnení určitých úloh alebo v priamej súvislosti s nimi); toto prekryvanie nemusí však byť vždy úplne presné (porov. v tomto smere už poukazy na odlišnosti u Týc, J. Náhrada škody pri pracovných úrazoch a nemocech z povolání. Praha: Práce 1983, s. 54). Ako však zdôraznil generálny prokurátor vo svojom stanovisku, neznamená to, že by rozhodnutie súdu o povahe úrazu na pracovnoprávne účely bolo v dávkovom konaní celkom bez významu. Toto rozhodnutie by totiž tvorilo podklad na to, aby si organizačná zložka žalovanej urobila záver o naplnení jednotlivých znakov pojmu pracovného úrazu podľa § 8 zákona č. 461/2003 Z. z. Organizačná zložka by tak z takéhoto rozhodnutia súdu vo svojom konaní vychádzala.“

16. Na námietku žalovaného ohľadne vplyvu jeho posudzovania charakteru úrazu na účely § 8 zákona č. 461/2003 Z. z. bez účasti zamestnávateľa na samotný pracovnoprávny vzťah k zamestnancovi, dal veľký senát nasledovnú odpoveď: „Pretože definícia pracovného úrazu v zmysle § 195 Zákonníka práce neodkazuje na § 8 zákona č. 461/2003 Z. z., musí potom konzekventne platiť, že ani rozhodnutie organizačnej zložky žalovanej, ktorým posúdila úraz ako pracovný na účel úrazovej dávky, nie je rozhodnutím o predbežnej otázke v zmysle § 194 Civilného sporového poriadku na účely pracovnoprávných sporov (porov. v tomto smere už rozsudok Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky sp. zn. 5 Cz 10/75, judikát R 26/1976). Dôsledkom toho potom je, že takéto rozhodnutie organizačných zložiek žalovanej nemôže mať vplyv v pracovnoprávnom vzťahu poškodeného zamestnanca a zamestnávateľa. Už preto nemožno považovať za správne úvahy v časti doterajšej judikatúry, že ak by žalovaná mohla posudzovať charakter úrazu na účely § 8 zákona č. 461/2003 Z. z. bez účasti zamestnávateľa, mohlo by to mať vplyv aj na samotný pracovnoprávny vzťah k zamestnancovi. Možno tu v plnom rozsahu odkázať na judikatúru vo veciach civilného sporového konania, podľa ktorej riešenie predbežnej otázky má vždy účinky len v tom konaní, v ktorom sa táto predbežná otázka vyriešila (porov. už rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cz 94/65, judikát R 61/1965). Rovnako takéto posúdenie nemôže mať účinky voči zamestnávateľovi ani v iných konaniach, v ktorých by organizačné zložky z tohto pracovného úrazu voči nemu vyvodzovali určité následky.“

17. Zo záverov rozhodnutia veľkého senátu teda jednoznačne vyplýva, že otázka, či určitý úraz možno považovať za pracovný úraz na účely § 8 zákona č. 461/2003 Z. z., je otázkou samotného uvádzaného zákona, takže posudzovať ju patrí žalovanému. Za účelom posúdenia, či úraz je skutočne pracovným úrazom, musí žalovaný v súlade s § 195 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. presne a úplne zistiť skutočný stav vecí, na čo musí obstaráť potrebné podklady na rozhodnutie (okrem dôkazov aj čestné vyhlásenia, vyjadrenia alebo návrhy účastníkov konania), pri posudzovaní vecí objasňovať rovnako dôsledne všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech alebo v neprospech účastníka konania a hodnotiť dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý osobitne a všetky vo vzájomnej súvislosti. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný nemá byť viazaný vyhlásením zamestnávateľa, že úraz nie je pracovným úrazom, a že je v takom prípade úlohou zamestnanca, aby toto vyhlásenie zamestnávateľa vyvrátil súdnym rozhodnutím. V tomto smere veľký senát ďalej uvádza, že rovnako ako žalovaný nie je viazaný prejavom zamestnávateľa o tom, že určitý úraz nie je pracovný, nemôže byť viazaný ani jeho opačným vyhlásením, a síce, že úraz je pracovným úrazom. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. nevyplýva, že by pre posúdenie úrazu ako pracovného úrazu malo byť rozhodujúce práve vyhlásenie zamestnávateľa. Ustanovenie § 261 ods. 1 písm. h) zákona č. 461/2003 Z. z. ukladá zamestnávateľovi oznámiť žalovanému pracovný úraz, no nevyplýva z neho, že by toto oznámenie malo byť pre žalovaného záväzné, a ako uvádza veľký senát, už vonkoncom z neho nemožno vyvodit', že by neurobenie takéhoto oznámenia malo predstavovať pre žalovaného záväzný prejav o tom, že k žiadnemu pracovnému úrazu nedošlo.

18. Veľký senát sa vo svojom rozhodnutí podrobne vyjadril aj k liberácii zamestnávateľa, ktorej neexistencia je v zmysle § 110 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. jednou z podmienok vzniku nároku na úrazové dávky, a teda: „Takouto liberáciou však nemôže byť len samotný prejav (vyhlásenie) zamestnávateľa, že odmieta zodpovednosť za pracovný úraz. Naopak, zamestnávateľ musí preukázať zákonné podmienky takejto liberácie. Pretože tie sú pre pracovnoprávne vzťahy upravené práve v Zákonníku práce a zákon č. 461/2003 Z. z. na ne len odkazuje, patrí o samotnej liberácii rozhodovať súdu v zmysle § 14 Zákonníka práce, takže tu ide o pravú predbežnú otázku zmysle § 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Potom možno súhlasiť s názormi, ktoré vyslovila časť vyššie citovanej judikatúry (rozsudok sp. zn. 1Sžso/47/2015), že organizačná zložka žalovanej sama nemôže vstúpiť do postavenia zamestnávateľa a namiesto neho uplatniť jeho liberačné právo. Samozrejme, je aj v jej záujme upovedomiť zamestnávateľa o tom, že jeho zamestnanec uplatňuje nárok na úrazové dávky, a vytvoriť zamestnávateľovi priestor, aby prejavil, že sa chce svojej zodpovednosti zbaviť, a aby uviedol okolnosti, ktoré svedčia o tom, že sú splnené liberačné dôvody v zmysle § 196 ods. 1 Zákonníka práce. Pokiaľ organizačná zložka žalovanej ním tvrdené okolnosti následným dokazovaním aj dokáže, môže si v zmysle § 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. urobiť sama úsudok o tom, či sa zamestnávateľovi liberácia podarila alebo nie. Ak žalovaná nedokáže túto otázku posúdiť sama, môže zamestnávateľovi odporučiť, aby sa zbavenia zodpovednosti v rámci pracovnoprávneho vzťahu domáhal na súde v civilnom sporovom konaní v zhode s § 14 Zákonníka práce (napríklad žalobou o určenie, že nie je daná jeho zodpovednosť).“ Podrobnejšie viď body 25-29 odôvodnenia rozsudku veľkého senátu.

19. Vychádzajúc z vyššie uvedeného kasačný súd, súc viazaný záväzným právnym názorom veľkého senátu (§ 466 ods. 3 SSP), aplikoval jeho závery na prejednanú vec, pričom dospel k záveru, že

právne posúdenie preskúmvanej veci správnym súdom je správne a súladné so zákonom. Z týchto dôvodov potom najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.
20. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP.
21. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.